

PATVIRTINTA
Švenčionių progimnazijos
l. e. direktoriaus pareigas
2017 m. rugsėjo 14 d.
įsakymu Nr. V-145

ŠVENČIONIŲ PROGIMNAZIJOS PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Švenčionių progimnazijos tvarkos aprašo (toliau – Tvarkos aprašas) paskirtis – padėti progimnazijoje užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.

2. Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Tvarkos aprašas nustato patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą Švenčionių progimnazijoje.

3. Švenčionių progimnazijos Tvarkos aprašas papildo progimnazijos vidaus darbo tvarkos taisykles ir kitus dokumentus, padedančius užtikrinti tinkamą patyčių prevencijos ir intervencijos įgyvendinimą progimnazijoje.

4. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

4.1. į patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl socialinės padėties, lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

4.2. kiekvienas progimnazijos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie patyčias, turi reaguoti ir jas stabdyti;

4.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų;

5. Visi progimnazijos bendruomenės nariai (mokiniai, administracijos atstovai, pedagogai, švietimo pagalbos specialistai, tėvai (globėjai, rūpintojai), kiti darbuotojai) turi būti supažindinti su progimnazijos patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarka, ją įgyvendinančiais dokumentais ir patvirtinti tai savo parašu.

6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

6.1. **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui:

6.1.1. **tiesioginės** (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar **netiesioginės** (skaudinant be tiesioginės agresijos) patyčios;

6.1.2. **žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.1.3. **fizinės patyčios**: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

6.1.4. **socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

6.1.5. **elektroninės patyčios**: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

6.2. **Patyčias patiriantis vaikas** – mokinys, iš kurio yra tyčiojama.

6.3. **Besityčiojantysis/skriaudėjas** – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų.

6.4. **Patyčias patiriantis suaugęs** – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai).

6.5. **Patyčių stebėtojas** – vaikas, matantis ar žinantis apie patyčias.

6.6. **Patyčių prevencija** – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, imantis progimnazijos bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių).

6.7. **Patyčių intervencija** – visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui, įtraukiant jų tėvus (globėjus, rūpintojus).

6.8. **Patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – patyčių situacijos progimnazijoje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbą šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

7. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija; Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, kitais įstatymus įgyvendinančiais teisės aktais.

II. PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA PROGIMNAZIJOJE

8. Patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi progimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi progimnazijos direktorius, vaiko gerovės komisijos nariai, klasių vadovai, o ją vykdo visi progimnazijos bendruomenės nariai.

9. Progimnazijos direktorius yra atsakingas už Progimnazijos tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už kasmetinio progimnazijos patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą progimnazijos bendruomenei ir vykdymą.

10. Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja direktoriaus įsakymu paskirti atsakingi asmenys ir vaiko gerovės komisijos nariai, kurie kasmet:

10.1. inicijuoja anoniminę vaikų apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

10.2. surenka apibendrintus duomenis iš klasių aulėtojų dėl progimnazijoje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir atlieka jų analizę (ne rečiau kaip kartą per pusmetį);

10.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie patyčias analizės duomenimis, rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą ir jį koreguoja;

10.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį vaiko gerovės komisijos posėdyje;

10.5. teikia siūlymus progimnazijos direktoriui dėl patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo progimnazijoje, progimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

10.6. teikia siūlymus progimnazijos direktoriui dėl progimnazijos Tvarkos aprašo tobulinimo;

10.7. atlieka kitus progimnazijos patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkoje numatytus veiksmus.

11. **Klasės auklėtojai** vykdo patyčių stebėseną ir prevenciją savo klasėje:

11.1. kuria psichologiškai saugų klasės mikroklimatą, nuolat stebi situaciją klasėje ir aptaria ją su mokiniais;

11.2. klasės valandėlių metu aptaria su mokiniais patyčių formas: aiškinasi, kas joms būdinga, kaip jas atpažinti, tinkamai reaguoti, kuo skiriasi patyčios nuo konfliktinės situacijos, kokios yra pagalbos galimybės;

11.3. kiekvieno tėvų susirinkimo metu aptaria klasės mikroklimatą, vykdo pedagoginį švietimą patyčių prevencijos temomis, skatina tėvus nedelsiant reaguoti į informaciją apie patyčias, bendradarbiauti sprendžiant konfliktines situacijas, kad jos neperaugtų į patyčias;

11.4. kartą per mėnesį išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias klasėje, informuoja vaiko gerovės komisijos atsakingus narius apie taikytų prevencijos priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

12. **Švietimo pagalbos specialistai** vykdo patyčių stebėseną ir prevenciją pagal savo veiklos pobūdį:

12.1. specialusis pedagogas, logopedas individualių konsultacijų metu teikia būtiną informaciją progimnazijos darbuotojams apie specialiųjų poreikių mokinio elgesio ypatumus patyčių prevencijos tikslais;

12.2. socialinis pedagogas teikia metodinę pagalbą klasės auklėtojams, dalykų mokytojams; vykdo teisinį mokinių švietimą;

12.3. švietimo pagalbos specialistai vykdo prevencines programas progimnazijos bendruomenei.

III. PATYČIŲ INTERVENCIJA PROGIMNAZIJOJE

13. **Bet kuris progimnazijos darbuotojas** įtaręs ar pastebėjęs žodines, fizines, socialines patyčias:

13.1. nedelsdamas įsikiša ir nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

13.2. primena vaikui, kuris tyčiojasi, progimnazijos nuostatus ir elgesio taisykles;

13.3. jei asmeniui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar progimnazijos darbuotojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

13.4. informuoja progimnazijos direktorių, ar kitą administracijos atstovą apie įvykusias patyčias.

14. **Bet kuris progimnazijos darbuotojas** įtaręs ar pastebėjęs elektronines patyčias arba gavęs apie jas pranešimą:

14.1. išsaugo vykstančių elektroninių patyčių įrodymus ir nedelsdamas imasi visų reikiamų priemonių elektroninėms patyčioms sustabdyti;

14.2. įvertina grėsmę vaikui, jo sveikatai ir, esant poreikiui, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar progimnazijos darbuotojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

14.3. pagal galimybes surenka informaciją apie besityčiojančių asmenų tapatybę, dalyvių skaičių ir kitus galimai svarbius faktus;

14.4. informuoja patyčias patyrusio mokinio klasės auklėtoją apie elektronines patyčias ir pateikia įrodymus (išsaugotą informaciją);

14.5. užpildo tarnybinio pranešimo apie patyčias formą (priedai Nr.1).

15. **Klasės auklėtojas**, gavęs informaciją apie įvykusias patyčias:

15.1. kartu su socialiniu pedagogu nedelsdamas išsiaiškina situaciją, informuoja progimnazijos direktorių ir vaiko gerovės komisiją;

15.2. bendradarbiaudamas su kitų patyčių situacijos dalyvių klasės auklėtojais, socialiniu pedagogu organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia mokinių tėvus dalyvauti pokalbiuose.

16. Klasės auklėtojas nesiliaujant patyčioms ar esant sudėtingesniai patyčių atvejui, kreipiasi į progimnazijos vaiko gerovės komisiją ir perduoda surinktus faktus apie netinkamą elgesį.

17. Progimnazijos vaiko gerovės komisija, įvertinusi turimą informaciją:

17.1. numato veiksmų planą, supažindina patyčias patyrusį ir jas vykdžiusį mokinį, jų tėvus (globėjus, rūpintojus) su planu ir jo nevykdymo pasekmėmis;

17.2. informuoja progimnazijos direktorių apie esamą situaciją;

17.3. vykdo veiksmų plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja posėdžius situacijos pakartotiniam įvertinimui, esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

17.4. jei veiksmų plane numatytos veiklos yra neefektyvios, kreipiasi į Švenčionių rajono savivaldybės administracijos Vaiko gerovės komisiją dėl vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros skyrimo.

18. Mokiniui pasityčiojus iš administracijos atstovo, pedagogo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, asmuo, pastebėjęs patyčias, turėtų informuoti progimnazijos direktorių, kuris imasi progimnazijos tvarkos apraše ar kituose progimnazijos dokumentuose numatytų veiksmų.

19. Administracijos atstovui, pedagogui, švietimo pagalbos specialistui ar techniniam darbuotojui pasityčiojus iš vaiko, asmuo pastebėjęs patyčias, turėtų informuoti progimnazijos direktorių, kuris imasi progimnazijos tvarkos apraše ar kituose progimnazijos dokumentuose numatytų veiksmų.

20. Visiems patyčių dalyviams pagal individualius poreikius teikiama psichologinė specialistų ar pedagogų pagalba. Mokiniam ir jų tėvams (globėjams, rūpintojams) pagalba teikiama progimnazijoje, o progimnazijos darbuotojams – pagalbą teikia Švenčionių švietimo pagalbos centro specialistai. Tais atvejais, kai yra kitos priežastys, dėl kurių negali būti teikiama švietimo, psichologinę ar kita pagalba ar netikslinga ją teikti progimnazijoje, vaiko gerovės komisija rekomenduoja kreiptis į kitas pagalbą teikiančias institucijas.

21. **Mokinys** patyręs patyčias arba jas pastebėjęs:

21.1. nedelsdamas praneša klasės auklėtojui;

21.2. nesant klasės auklėtojo praneša socialiniam pedagogui, vaiko gerovės komisijos nariui, kitam progimnazijos darbuotojui.

22. **Tėvai (globėjai, rūpintojai)** sužinoję apie patyčias ar pastebėję patyčių atvejį:

22.1. nedelsdami raštu (trumpą sms žinute, elektroninio dienyno žinute, elektroniniu paštu ir kt.) informuoja klasės auklėtoją;

22.2. jei besityčiojantis asmuo yra progimnazijos darbuotojas, nedelsdami raštu (trumpą sms žinute, elektroninio dienyno žinute, elektroniniu paštu ir kt.) informuoja progimnazijos direktorių (direktoriaus pavaduotoją).

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

23. Mokiniai, mokytojai, progimnazijos darbuotojai pasirašytinai supažindinami su Tvarkos aprašu kiekvienų mokslo metų pirmąją savaitę.

24. Tvarka skelbiama progimnazijos internetinėje svetainėje.

25. Narių, atsakingų už patyčių prevencijos ir intervencijos koordinavimą, sąrašas ir kontaktinė informacija skelbiama viešai mokiniams ir jų tėvams (globėjams, rūpintojams) prieinamoje vietoje (stende, internetinėje svetainėje ir kt.).

26. Tėvai su Tvarkos aprašu supažindinami tėvų susirinkimo metu, el. paštu ar per Tamo dienyną.

27. Visi dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

Švenčionių progimnazijos patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašo
1 priedas

ŠVENČIONIŲ PROGIMNAZIJA
PRANEŠIMO APIE PATYČIAS FORMA

_____ (data)

Bendrieji duomenys:

Kas pranešė apie patyčias:	
Kam pranešė apie patyčias:	
Kur įvyko patyčios:	
Kada įvyko patyčios:	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐ Žodinės patyčios ☐ Fizinės patyčios ☐ Elektroninės patyčios ☐ Kiti pastebėjimai (įrašyti) _____	
Ar yra žinoma, kad tai ne pirmas kartas?	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Mokinio, <u>patyrusio patyčias</u> , vardas, pavardė, klasė:	
Mokinio/-ų, <u>kuris tyčiojosi</u> , vardas, pavardė, klasė:	
Mokinio/-ų, <u>stebėjusio patyčias</u> , vardas, pavardė, klasė:	

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--

Mokyklos pedagogo ar kito darbuotojo elgesys šioje patyčių situacijoje:

--

Veiksmų po įvykio planas su:

Asmeniu patyrusiu patyčias:	
Asmeniu, kuris tyčiojosi:	
Stebėtojais:	
Patyčių dalyvių tėvais:	
Kitais progimnazijos darbuotojais:	
Kita (įrašyti):	

**ŠVENČIONIŲ PROGIMNAZIJOS
REAGAVIMO Į PATYČIAS IR PAGALBOS JOMS ĮVYKUS PLANAS**

